

De Poppenmoeder Käthe Kruse

door NANNIE VAN WEHL.

Met foto's van Käthe Kruse.

OMSTREEKS 1904, 1905 woonde aan het Lago Maggiore in Ascona, een Duitsch paar, de Kruses.

Meneer Kruse was een bekend beeldhouwer, de jonge mevrouw Kruse had haar handen vol met haar twee lieve kleine dochtertjes. Die speelden heerlijk in den tuin — 't klimaat is zoo mild in die streek en de dochtertjes groeiden en bloeiden als roosjes.

Natuurlijk wilden ze langzamerhand een pop hebben. Of eigenlijk, ze vroegen aan hun moeder om een *baby*.

De Moeder wou toen iets heel aparts hebben en ging naar de poppenwinkels in Locarno. Maar ze vond alle poppen veel te leelijk of te onpraktisch gemaakt om aan haar kinderen te geven — ze had natuurlijk door haar man een heel andere smaak gekregen. Als de poppen een beetje op een baby leken, dan waren ze weer zoo mal licht — en met van die kromme beenen, waar ze wel snoezig mee zitten konden, maar niet staan of liggen. Neen, neen, dat waren geen poppen om aan haar kindertjes te geven.

Toen verzong de jonge moeder er wat op. Ze nam een vierkante lap en maakte een pop, zooals zoo vele moeders al honderden jaren lang voor haar kinderen hebben gemaakt, als er ineens een pop moest komen: in een punt bond ze een groote knobbel vast — ze nam een aardappel — twee andere punten werden om stokken heen tot armen gefatsoeneerd en met lappen stopte ze het lijf op. Op de lap teekende ze boven den aardappel: neus, oogen, mond — de aardappel kreeg een babymuts op — het lijf een babymantel — en de mooie pop werd te rijden gezet in den poppenwagen, tot groote pret van de kindertjes.

Op zekeren dag kwam er een echte baby in het gezin van de Kruses. Drie kleine meisjes waren er nu. Die wilden altijd maar weer poppen, poppen hebben. Mamaatje Kruse werd steeds knapper in het poppenmaken. Ze verzong altijd wat nieuws. Voortaan knipte ze de modellen van katoen, naaide de lijfjes, vulde ze met watten, beschilderde de poppengezichtjes. Ook kleertjes ging ze voor de poppen maken en de kinderen Kruse waren dol gelukkig met haar lievelingen.

Daar kwam een broertje bij de zusjes — Michel.

Het mamaatje genoot als altijd weer van dat heerlijke lijfje, dat ronde kopje, die mollige beentjes, en toen ze weer aan 't poppen-maken ging, deed ze het veel ernstiger — Michel moest haar

model zijn, en ze trachtte de poppen zijn vorm te geven.

Iedereen, die bij de Kruses aan huis kwam, had schik in de eigengemaakte poppen en de poppen werden al mooier en mooier.

Toen stond er in de kranten, dat een groot lijnsch warenhuis, Tietz, een tentoonstelling van inrichten van eigengemaakt speelgoed en vroeg om inzendingen. De vrienden van het huis Kruse — de familie woonde toen in Berlin — drongen er zeer op aan, dat mama Kruse toch haar poppen naar die tentoonstelling zou sturen. Ze zocht er eenige uit, die ze zelf de best geslaagde vond, stuurde ze in . . . .

Ze schrok eenvoudig van haar succes. Van alle kanten kwamen de menschen vragen, waar zo'n pop konden bestellen en wat die kosten waren.

Ja, zoo met vier kindertjes kon mevrouw Kruse er niet aan denken, zelf, al was 't ook voor haar poppen voor al die menschen te gaan maken.

Maar een speelgoedfabrikant kwam haar te hulp. Die zou haar geld geven en dan moest zij aan vier werksters leeren, hoe ze de poppen maakte.

Toen kreeg mevrouw Kruse het vreeselijk druk. Ze woonde niet erg ruim — ze had dan toch vier kinderen. Maar juist daarom kon ze het geld zoo goed gebruiken en daarom nam ze het aanbod van die fabriek aan.

Vier meisjes kwamen een tijdlang geregeld bij haar, en ze deed hun precies voor, hoe ze haar poppen maakte. Daarna gingen de werksters weer naar de fabriek terug, leerden het poppenmaken aan andere werksters en de fabriek begon zijn geregelde makelij van en handel in Käthe-Krusepoppen. Zoo werden ze genoemd naar de ijverige mama Kruse.

Käthe Kruse hield zich op de hoogte, hoe 't met het poppenvervaardigen ging. Maar o! Wat werd dat een teleurstelling. De werksters waren misschien lang zoo handig niet als zij, of ze voelden er niet zooveel voor, in alle geval: de poppen werden steeds grover en leelijker en op 't laatst schaamde Käthe Kruse zich, dat deze grove poppen haar naam droegen. Toen zei ze tegen dien speelgoedfabrikant: „Alstublieft, hier hebt u uw geld terug — ik ga weer zelf poppen maken.”

Ze had nu gezien, dat ze de poppen heel goed zou kunnen verkoopen en dus dorst ze om de poppen een heel groote verandering in hun aller

leven te brengen. In Berlijn woonde ze te klein en werd teveel gestoord door bezoek. Ook zou ze haar kinderen makkelijker kunnen verzorgen, als ze de ruimte had. Daarom vertrok ze met man en kinderen en poppen naar Bad Kosen aan de Saale, een rustig plaatsje in Midden-Duitschland. Daar gingen ze met hun allen in een heel groot huis wonen, gelegen in een grooten tuin, waar de kinderen spelen konden.

Er was natuurlijk geen sprake van, dat mevrouw Kruse zèlf nog alle poppen naaien en vullen en beschilderen kon. Zóóveel bestellingen kreeg ze, al spoedig ook uit het buitenland. „Ik was ineens een beroemde vrouw geworden,” zei ze, haast zuchtend, toen ze laatst zoo aardig, met lichtbeelden van haar leven vertelde.

Ze nam twintig meisjes uit het plaatsje in dienst en leerde haar het maken van de poppen. Maar nu was ze zelf er altijd bij, beschilderde zelf de gezichtjes en liet geen pop de deur uitgaan, of hij moest eerst heelemaal door haar goedgekeurd zijn.

Telkens nam ze haar eigen kinderen als model voor haar poppen. Michel had spoedig een broertje gekregen.

In 1914 brak de oorlog uit. Vader Kruse liep toen al tegen de zestig en was dus veel te oud om mee te vechten. Michel en zijn broertje nog veel te klein. De vrouwen en meisjes in het Krusehuis bleven rustig doorwerken, de bezendingen

poppen bleven uittrekken, ofschoon niet in zulke groote stoeten, want alle handel en verkeer was toen immers zoo moeilijk.

In Augustus 1918 werd bij de Kruses het derde jongetje geboren. De Kruses hoopten natuurlijk vurig op vrede en geloofden: nu kon de vrede niet lang meer uitblijven. Daarom noemde ze hun zoontje Friedebald, dat beteekent: Spoedig Vrede. Friedebald is het model geworden van heel veel poppen. Je ziet hem hier, in zijn wintersportpak en in zijn nachtpak. Mamaatje Kruse had o! zoo graag nog weer eens een meisje gehad, een zusje voor Friedebald. Ze maakte nu pop Ilsebill en zette telkens Friedebald en Ilsebill naast elkaar. Je ziet ze hier in ski- en nachtpak. Dan zijn ze er ook in zomerkleeren, in matrozenpakjes, in regenkleeren.

Friedebald kreeg later nog weer eens een broertje. Die is het model geweest voor al de mooie wakende en slapende babies. Van zoo'n heerlijk „Droomertje” is hier het portret.

Käthe Kruse heeft zoo aardig verteld van de ontzaglijk drukke eerste tijd in Bad Kosen. Alles deed ze toen nog zelf: zakenbrieven schrijven, rekeningen opmaken, het kasboek houden. „O!”

zuchtte ze. „Dat is wat voor me geweest! Als ik tienmaal een rij posten optelde, kreeg ik tienmaal een andere uitkomst. Ik kon niet veel naar de kinderen omkijken — wat had ik moeten beginnen zonder Hannerle! Die zorgde voor allemaal!”

Hannerle is haar oudste dochter.

In 't begin wou Käthe Kruse haar poppen nooit prikken geven. Ze vond, dat die te gauw slordig werden. Tegenwoordig zijn er poppen bij met prikken, die haartje voor haartje in 't katoen van de poppenhuid worden geknoopt. Het katoen is ondoordringbaar voor vocht gemaakt — een Krusepop mag desnoods mee in het bad, maar toch niet te lang. De kleuren op 't gezichtje zijn gefixeerd, dat wil zeggen: ze kunnen er met wasschen niet af. Al mag er toch nooit te lang op de gezichtjes gewreven worden, want dan *slijt* de kleur er natuurlijk af. De priukjes zijn van *echt* haar.

„In Bad Kosen zijn er twee bezienswaardigheden,” zei Frau Kruse lachend. „Ik — en de roeisport op de Saale —”

De Käthe-Kruse-poppen zijn over de heele wereld bekend en geliefd.

Hoe ver hebben de kinderen Kruse hun moeder toch wel gebracht met hun vragen om poppen!

IN 19 MINUTEN EEN BRUG GELEGD

Op de spoorlijn Parma-Spezia is over de Taro de vijfde spoorwegbrug gelegd, wegens haar karakteristieke vorm „parabolisch” genoemd. Terwijl de brug werd gebouwd, was er in Augustus een ongeluk gebeurd door derailement van een

trein, waardoor het verkeer werd onderbroken. De nu vervangen brug woog 400 ton, de nieuwe weegt 600; zij wordt door twee pijlers gestut en is 87 meter lang. Het leggen van de brug heeft precies 19 minuten geduurd tusschen het passeeren van twee treinen, zonder dat het verkeer eenige vertraging heeft ondervonden.